

Notes metodològiques

Enquesta de població activa (EPA)

(Elaborat a partir d'informació de l'INE)

A partir del 2002 s'han aplicat tres modificacions a l'EPA que afecten alguns aspectes de la metodologia i que reflecteixen una imatge diferent del mercat de treball espanyol. Aquestes modificacions també afecten de manera desigual les diferents comunitats autònomes, perquè la incidència de la immigració i la naturalesa de l'atur no és la mateixa en cadascuna d'elles.

Una primera modificació és l'acomodació dels factors d'elevació a les noves projeccions de la població espanyola: fins ara les estimacions de la població es basaven en projeccions del cens del 1991; amb la revisió de les sèries de població utilitzades com a base de l'Enquesta es pretén que les xifres s'acostin més a les reals, ja que la força que està tenint la immigració canvia l'estructura per edats (incrementa la població en les edats centrals). La nova ponderació reflectirà millor el pes de cada grup d'edat, augmentarà la població total mesurada (aquest increment es distribueix entre totes les categories de manera quasi proporcional) i donarà un volum més gran d'ocupació.

La segona modificació és la reponderació dels factors d'elevació: en l'Enquesta, la falta de respostes (la majoria per absències) és una font de distorsió, ja que afecta el pes específic d'alguns segments. Ara l'actualització és possible gràcies a l'existència del padró continu, que permet disposar de xifres de població freqüents i de qualitat. Aquesta modificació farà augmentar molt l'ocupació i poc l'atur, ja que la manca de resposta sol provenir de llars relativament joves ocupades, i donarà una major proporció d'ocupats en el tram d'edats centrals que ara té més pes.

Índex de preus de consum (IPC)

(Extret de la pàgina web de l'INE)

El sistema que va entrar en vigor l'any 2007 té com a característica més important la seva ràpida adaptació als canvis d'estructura del mercat, ja sigui les tendències de consum o bé la composició de la cistella. Aquest sistema continua utilitzant l'Enquesta de pressupostos com a font principal, però hi ha quelcom que el fa diferent dels altres sistemes d'IPC coneguts fins ara: la seva continuïtat.

A partir del segon trimestre de 1997 es va implantar la nova Enquesta contínua de pressupostos familiars (ECPF), que tenia per finalitat substituir la que s'estava realitzant trimestralment i l'Enquesta bàsica que es feia en períodes d'entre vuit i nou anys (la utilitzada per als diferents canvis de base de l'IPC).

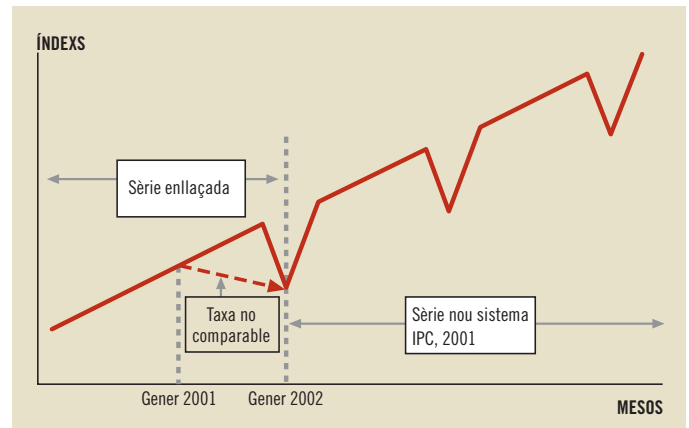
Característiques del nou IPC

- Es podran actualitzar les ponderacions en períodes curts de temps: adaptació millor i més ràpida a l'evolució del mercat.
- Aquesta adaptació a l'evolució del mercat i al comportament dels consumidors també s'aconseguirà amb la possibilitat d'incloure nous productes en el moment en què el seu consum comenci a ser significatiu.
- Permetrà la inclusió immediata de millores en la metodologia que ofereixin els diferents fòrums acadèmics i d'organismes nacionals i internacionals. En aquest sentit, es valoraran especialment les decisions del Grup de treball per a l'harmonització dels IPC de la Unió Europea (UE).

Mètode general de càlcul

Fins ara, tots els sistemes espanyols anteriors havien utilitzat el que s'anomena un índex tipus Laspeyres amb base fixa.

El nou sistema utilitzarà la fórmula de «Laspeyres encadenat», que consisteix a referir els preus del període corrent als preus de l'any immediatament anterior; a més, amb una periodicitat que no superarà els dos anys s'actualitzaran les ponderacions de les parcel·les amb informació provinent de l'ECPF.

La utilització de les ponderacions provinents de l'ECPF per calcular els índexs encadenats evita l'autoponderació de les parcel·les de l'IPC per mitjà del nivell dels índexs; això significa que les parcel·les no aniran guanyant pes a les cistelles de la compra a mesura que el seu índex vagi tenint més magnitud.

El problema de la introducció dels preus rebaixats

La inclusió dels preus rebaixats suposa que en el nou IPC es recolliran els preus que han sofert reduccions per motius com ara ofertes i promocions i també els preus que han baixat durant els períodes oficials de rebaixes. Evidentment, com a conseqüència d'això es veuran afectades la major part de les parcel·les que componen l'IPC, encara que les reduccions per rebaixes es produiran de manera més accentuada en les parcel·les en què són més habituals: el vestuari, el calçat, els electrodomèstics, etc.

Sigui com sigui, la introducció dels preus rebaixats comporta una ruptura en les sèries de l'IPC que, com es veurà en aquest document, no té solució a través dels enllaços legals habituals. Tot seguit es presenta esquemàticament la forma que podrà tenir una sèrie d'índexs de preus un cop realitzat l'enllaç legal.

Com es pot observar, el gener del 2002 (en què va entrar en vigor el nou sistema) hi ha una reducció significativa de l'índex a causa de la inclusió dels preus rebaixats; així, la taxa anual d'aquest mes (per a la qual s'utilitzaria l'índex enllaçat al gener del 2001) estaria influïda pel canvi metodològic que suposa la inclusió dels preus rebaixats. Això també s'esdevindria la resta dels mesos de l'any 2002.

Per tant, es tracta d'un problema metodològic la solució del qual ha de derivar de l'objectiu darrer de l'IPC: mesurar l'evolució en el temps del nivell de preus dels béns i serveis de consum. Això vol dir que el que interessa és obtenir taxes de variació mensuals, anuals i acumulades que representin el més fidelment possible l'evolució real dels preus.

Càlcul de taxes de variació entre períodes que pertanyen a bases diferents

No es tracta només d'una ruptura que afecta l'àmbit dels analistes i els estudiosos de la inflació, sinó que afecta tots els contractes legals que utilitzin l'IPC i que necessitin conèixer la variació de l'IPC entre dos moments del temps que pertanyin a bases diferents.

Per facilitar als usuaris l'obtenció de les taxes de variació descrites, aquestes taxes seran calculades prèviament per l'INE i posades a la disposició del públic a través d'Internet, o bé difoses a través de les finestretes d'atenció al públic.

Índex de preus industrials (IPRI)

L'índex de preus industrials és un dels principals indicadors per al seguiment de la conjuntura econòmica. Fins a desembre del 2008 els índex s'han publicat amb la base 2000, però a partir de gener del 2009 els índexs es publiquen amb la base 2005.

Aquest canvi, introduït per tal de mantenir la representativitat de l'índex, afecta les branques investigades, la cistella de productes, les ponderacions i la mostra. També s'han produït canvis quantitatius i metodològics i, sobretot, s'ha dut a terme l'adaptació a la nova classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE-2009).

L'objectiu d'aquest índex es mesurar l'evolució, mes a mes, dels productes fabricats per la indústria en la primera etapa de comercialització, en la qual el que interessa és mesurar les variacions, més que els nivells.

Els índexs de preus industrials tenen diferents usos, entre els quals destaquen:

- la utilització directa com a indicador de la inflació dels preus en diferents estats de la producció,
- la utilització indirecta com a deflactor per convertir valors en preus corrents a valors en preus constants.

L'IPRI considera els preus amb les següents característiques:

1. Els criteris tècnics i comercials per determinar els preus (qualitat, quantitat, tipus de comprador o client) han de mantenir-se fixes al llarg del temps.
2. Són preus bàsics; és a dir que no inclouen l'IVA ni altres impostos indirectes ni despeses de transport o comercialització.
3. Són preus efectius en un dia determinat (el dia 15 de cada mes o l'anterior si aquest no presenta transaccions), no són preus de llistat o catàleg.
4. Els preus es corresponen amb un model determinat i no són preus mitjos o valors unitaris.
5. Són preus de productes venuts i preus pagats per materials consumits.

Els sectors considerats són:

- Els béns de consum durable
- Els béns de consum no durable
- Els béns de consum (com a ponderació dels dos anteriors)
- Els béns d'equip
- Els béns intermedis
- L'energia

	IPRI-1990	IPRI-2000	IPRI-2005
Articles o varietats	1.200	1.500	1.500
Informants	6.000	8.000	8.000
Dades elementals	20.000	26.000	-

Enquesta trimestral de costos laborals (ETCL)

L'enquesta trimestral de costos laborals és la font d'informació fonamental per a l'elaboració de l'índex de cost laboral harmonitzat (ICLH). Aquesta nova enquesta forma part dels euroindicadors de l'Eurostat per analitzar, una vegada contrastada la convergència nominal, si es produeix la convergència en termes reals entre països, i especialment si es tendeix a una equiparació dels costos laborals per unitat de treball a Europa. S'ha actualitzat amb la CNAE-2009.

L'ETCL:

- Inclou els comptes de cotització independentment de la mida que figuren al règim general.
- Considera tots els treballadors i les treballadores que hagin cotitzat com a mínim un dia en el mes de referència.
- En l'àmbit sectorial, s'ha ampliat i s'han inclòs les divisions de la classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE) com ara l'educació, la sanitat i altres activitats i serveis personals, amb les quals es cobreixen 82 branques d'activitat en comptes de les 54 de l'enquesta anterior. Estan excloses les seccions de l'agricultura, la ramaderia, la silvicultura i la pesca, les activitats de la llar com ara el personal domèstic i les activitats d'organització i els organismes extraterritorials.
- Es millora el càlcul del temps efectiu de treball i s'inclouen doncs partides de temps no treballat, i es comptabilitzen de manera real els dies de vacances de cada mes.

És una estadística contínua de periodicitat trimestral. L'objectiu és conèixer l'evolució del cost laboral mitjà per persona treballadora i per hora efectiva de treball i es pretén proporcionar:

- el cost laboral mitjà per persona treballadora i mes
- el cost laboral mitjà per hora efectiva treballada
- el temps treballat i el no treballat
- l'obtenció de resultats en l'àmbit estatal i de comunitat autònoma.

Inclou una mostra de 28.000 unitats entrevistades cada trimestre, de les quals 3.545 unitats es corresponen a Catalunya.

Classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE)

La CNAE-2009 és la classificació nacional d'activitats econòmiques que resulta del procés internacional de revisió denominat operació 2007, i ha estat elaborat segons les condicions recollides en el Reglament d'aprovació de la NACE Rev.2. L'aprovació d'aquesta classificació figura en el Reial decret 475/2007 de 13 d'abril.

L'objectiu d'aquesta classificació és establir un conjunt jerarquitzat d'activitats econòmiques que es pugui utilitzar per:

- 1) afavorir la implementació d'estadístiques nacionals que puguin ser diferenciades d'acord amb les activitats establertes,
- 2) classificar unitats estadístiques i entitats segons l'activitat econòmica exercida.

Classificació catalana d'activitats econòmiques (CCAE)

La classificació catalana d'activitats econòmiques 2009 (CCAE-2009) és el resultat de l'adaptació a la llengua catalana de la classificació nacional d'activitats econòmiques 2009 (CNAE-2009) i actualitza l'anterior CCAE-1993 Rev.1.

La CCAE-2009 està estructurada en quatre nivells d'una forma jeràrquica piramidal i presenta algunes diferències formals envers la CCAE-1993 Rev.1 en el sentit que en la nova classificació s'elimina el nivell de cinc dígits, és a dir les subclasses, i, en canvi, s'augmenta de forma considerable el nombre de categories en la resta de nivells superiors. Aquest augment del nombre de categories de cada nivell ve motivat i explicat, en bona part, pel desenvolupament i la creixent especialització del sector de serveis.

Nom	Nivell	Nombre de rúbriques	Identificació
Secció	Primer	21	codi alfabètic d'un dígit
Divisió	Segon	88	codi numèric de dos dígits
Grup	Tercer	272	codi numèric de tres dígits
Classe	Quart	629	codi numèric de quatre dígits

Els principals canvis introduïts en la CCAE es poden diferenciar pel següent:

- s'han creat tres noves seccions: informació i comunicació (secció J), activitats professionals, científiques i tècniques (secció M) i activitats administratives i serveis auxiliar (secció N);
- s'han modificat continguts.

- Pel que fa al comerç (secció G), s'ha traslladat la reparació d'ordinadors i equips de comunicació a la secció S altres serveis.
- Quant al transport i emmagatzematge (secció H), es presenta una separació més clara en funció de dos criteris: els mitjans de transport (terra, mar i aire), i passatgers i mercaderies; i s'ha traslladat la categoria telecomunicacions a la secció J informació i comunicacions.
- Pel que es refereix a les activitats financeres i d'assegurances (secció K), s'han inclòs les activitats de les societats holding que abans es trobaven en la categoria altres activitats empresarials.
- Pel que fa a les activitats immobiliàries (secció L), s'ha traslladat la promoció immobiliària a la secció F construcció.
- En la categoria educació (secció P), s'han creat classes que recullen activitats educatives relacionades amb l'esport i la cultura, així com una categoria d'activitats auxiliars a l'educació.
- En la categoria activitats sanitàries i de serveis socials (secció Q) han augmentat les categories relacionades amb els serveis socials (dues divisions i es distingeixen els serveis socials amb allotjament i sense allotjament. També s'han passat les activitats veterinàries a la secció M activitats professionals, científiques i tècniques.
- Pel que fa a les activitats artístiques, recreatives i d'espectacles (secció R) es presenta una desagregació més clara de la cultura (divisions 90 i 91), l'esport (classe 93.1) i els jocs (divisió 92).
- Finalment, quant a la categoria altres serveis s'hi inclou la reparació d'ordinadors i equips de comunicació.

Altres tipus de modificacions

Pel que fa a l'agricultura, ramaderia i pesca (secció A), es presenta una major desagregació dels conreus (de 3 a 17 a nivell de classe, amb 4 dígits) i de les activitats de suport, i les activitats de jardineria s'han traslladat al sector de serveis (secció N activitats administratives i serveis auxiliars).

Pel que es refereix a les indústries extractives (secció B), s'ha creat una nova categoria d'activitats de suport a les indústries extractives.

En les indústries manufactureres (secció C), s'ha generat una categoria per a la fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics (divisió 26) i una categoria per a la reparació i instal·lació de maquinària i equips (divisió 33) i s'han traslladat les activitats de reciclatge a la categoria d'activitats relacionades amb el medi ambient (secció E).

Quadre. Comparativa de les estructures de la CCAE-1993 Rev.1 i la CCAE-2009, nombre de categories

	CCAE-1993 Rev.1				CCAE-2009			
	Seccions	Divisions	Grups	Classes	Seccions	Divisions	Grups	Classes
Agricultura, ramaderia i pesca	2	3	7	16	1	3	13	39
Indústria i energia	3	28	117	262	3	30	108	260
Construcció	1	1	5	17	1	3	9	23
Serveis	11	30	95	219	16	52	142	307
Total	17	62	224	514	21	88	272	629
				817				1010